

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Kraków dnia 20 lipca 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Wojciech Żukowski

Protokolant: starszy protokolant Marzena Stępkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 lipca 2015 r. w Krakowie

sprawy z powództwa J. P.

przeciwko D. A.

o zapłatę

I. umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 2800 zł.

II. zasądza od pozwanego D. A. na rzecz powódki J. P. kwotę 1344 zł. 22 gr. (słownie: jeden tysiąc trzysta czterdzieści cztery złote dwadzieścia dwa grosze) z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 17 lutego 2015 r. do dnia zapłaty,

III. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

IV. zasądza od pozwanego D. A. na rzecz powódki J. P. kwotę 292 zł. 68 gr. (słownie: dwieście dziewięćdziesiąt dwa złote sześćdziesiąt osiem groszy) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 stycznia 2015 r. powódka J. P. wniosła o zasądzenie od pozwanego D. A.:

- kwoty 6000 zł. z odsetkami od dnia 14 marca 2014 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia,

- kwoty 8400 zł. z odsetkami liczonymi od dnia 14 marca 2014 r. do dnia zapłaty,

oraz o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podała, że pozwany w dniu 13 kwietnia 2013 r. rozpowszechnił w tekście autorstwa R. S. na stronie internetowej www.(...) zdjęcie C. M. autorstwa powódki, bez wiedzy i zgody powódki i bez wskazania jej imienia i nazwiska.

Naruszone zostały osobiste prawa powódki wynikające z art. 16 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz jej prawa majątkowe autorskiego wnikające z art. 17 tej ustawy.

Powódka domaga się zapłaty kwoty 8400 zł. jako odszkodowania przewidzianego w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b) ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. trzykrotności kwoty 2800 zł.) oraz kwoty 6000 zł. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie osobistych praw autorskich na podstawie art. 78 ust. 1 tej ustawy. Zarzuciła, że zachowanie pozwanego było zawinione. Natomiast zgodnie z cennikiem powódki licencja za skorzystanie z przedmiotowego zdjęcia w Internecie to koszt 2500 zł. a w niniejszym postępowaniu powódka wycenia licencję na 2800 zł.

W złożonej w dniu 2 marca 2015 r. (k. 82) odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

W uzasadnieniu zarzucił, że wykorzystał fotografię bez zamiaru naruszenia praw autorskich powódki, w przekonaniu, że działa w ramach prawa cytatu z art. 29 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Zarzucił, że szablon graficzny nie oferował w kwietniu 2013 r. możliwości bezpośredniego oznaczania autorów i pochodzenia zdjęć. Oświadczył, że natychmiast usunął zdjęcie zamieścił przeprosiny. Zarzucił, że w okresie publikacji zdjęcia artykuł, w którym je zawarto odwiedziło zaledwie 47 osób. Publikowane w serwisie reklamy nie wygenerowały zysku dla twórcy strony. W konsekwencji żądane zadośćuczynienie jest bezzasadne. Co do żądania odszkodowania zarzucił, że wycena przedstawiona przez powódkę jest zawyżona, a koszt licencji na fotografie w internetowych bankach zdjęć wynosi od kilku do kilkudziesięciu złotych.

Bezsporne były następujące okoliczności:

Powódka jest autorką fotografii przedstawiającej portret C. M. (k. 14). Pozwany fotografię tę umieścił przy publikacji „C. M., A. (...)” w serwisie (...) przez okres od 13 kwietnia 2013 r. do grudnia 2013 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 13 kwietnia 2013 r. do 18 grudnia 2013 r. publikację w serwisie (...)pl zawierającą zdjęcie C. M. wyświetliło 47 użytkowników.

Dowód: - statystyka, k. 88

J. P. zawarła następujące umowy licencyjne dotyczące fotografii C. M.:

- umowa z dnia 1 lutego 2011 r. (k. 40) dotycząca 10 fotografii, 12 pól eksploatacji przez okres 1 roku, za wynagrodzeniem 24.600 zł. a zatem **68,33 zł. miesięcznie za 1 fotografię:**

- umowa z dnia 2 stycznia 2012 r. (k. 47), dotycząca 3 fotografii, 3 pól eksploatacji, bezterminowo (a zatem, zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, na 5 lat), za wynagrodzeniem 2844,72 zł. za 1 fotografię, a zatem **15,80 zł. miesięcznie za 1 fotografię.**

- umowę z dnia 23 stycznia 2014 r. (k. 59), dotyczącą 2 fotografii, 1 pola eksploatacji, na co najmniej 6 lat, za wynagrodzeniem 9340,66 zł. za zatem **64,86 zł. miesięcznie za 1 fotografię.**

Dowód: - odpisy umów, k. 40, 47, 59

Pismem z dnia 18 grudnia 2013 r. pełnomocnik J. P. wezwał B. M. w K. do zapłaty kwoty 12200 zł. jako odszkodowanie i wynagrodzenie z wykorzystanie fotografii C. M..

Dowód: - odpis pisma, k. 73

Przy ustalaniu stanu faktycznego oparł się sąd na dowodach z dokumentów umów licencyjnych z dnia 1 lutego 2011 r. (k. 40), z dnia 2 stycznia 2012 r. (k. 47), z dnia 23 stycznia 2014 r. (k. 59). Umowy te dotyczą fotografii przedstawiających C. M., a zatem analogicznych do tej, z której skorzystał pozwany. Mają one wprawdzie charakter dokumentów prywatnych, jednakże treść złożonych w nich oświadczeń woli może stanowić podstawę do ustalenia, jakie faktycznie wynagrodzenie z tytułu licencji na wykorzystywanie fotografii może uzyskiwać powódka. Z treści tych umów, ani z innych znanych sądowi okoliczności, nie wynika, aby wysokość przewidzianego w tych umowach wynagrodzenia nie odzwierciedlała rzeczywistego poziomu przychodów jaki powódka może z tytułu posiadanych praw autorskich uzyskiwać.

Dał sąd również wiarę wydrukowi statystyki przedstawionej przez pozwanego albowiem powódka nie kwestionowała prawdziwości danych powołanych w tym dokumencie.

Umowy z dnia 15 lipca 2013 r. (k. 51), z dnia 17 marca 2013 r. (k. 54), z dnia 16 września 2014 r. (k. 69), z dnia 29 października 2014 r. (k. 71), z dnia 12 czerwca 2014 r. (k. 140), z dnia 13 czerwca 2014 r. (k. 143), z dnia 20 czerwca 2014 r. (k. 146), z dnia 13 sierpnia 2014 r. (k. 150), z dnia 14 października 2014 r. (k. 153), z dnia 29 października 2014 r. (k. 155), z dnia 23 listopada 2014 r. (k. 157), z dnia 10 lutego 2015 r. (k. 159), z dnia 24 lutego 2015 r. (k. 162), z dnia 4 marca 2015 r. (k. 165), z dnia 4 marca 2015 r. (k. 165) nie stanowiły wiarygodnego dowodu dla ustalenia wysokości wynagrodzenia, które powódka mogła osiągnąć. Z treści tych umów wynika bowiem, że poza udzieleniem licencji zawierały w sobie również element ugody obejmującej okres dotychczasowego (bliżej w umowach nieokreślonego) bezumownego korzystania ze zdjęć C. M. autorstwa powódki. Tym samym nie można w sposób pewny potraktować przewidzianego w tych umowach wynagrodzenia jako wyłącznie wynagrodzenia za udzielone licencje na okresy czasu wskazane w umowach (względnie, w braku ich określenia, wynikające z art. 66 ust. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych), ponieważ z treści umów nie można ustalić, jaką część umówionej na rzecz powódki należności stanowi wynagrodzenie za bezumowny okres korzystania ze zdjęć, a w szczególności, czy za okres ten strony zastosowały podwyższoną – zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 3 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych – stawkę wynagrodzenia. Tym samym brak jest podstaw do ustalenia w oparciu o powyższe umowy wynagrodzenia, jakie powódka z tytułu korzystania z fotografii C. M. jej autorstwa może osiągać w wymiarze 1 miesiąca, co jest okolicznością niezbędną przy określeniu wysokości należnego powódce odszkodowania w niniejszej sprawie.

Umowa z dnia 5 listopada 2002 r. (k. 25) nie mogła stanowić dowodu na okoliczność wysokości wynagrodzenia za licencję jednego zdjęcia ponieważ dotyczyła dużo znacniejszego zestawu zdjęć (45) oraz projektów okładki i całego albumu, tak że nie można w oparciu o nią ustalić jaką część umówionego wynagrodzenia strony przewidziały wyłącznie za licencję za korzystanie ze zdjęć autorstwa powódki.

Nie czynił sąd ustaleń w oparciu o umowy dotyczące zdjęć innych osób aniżeli C. M. oraz zdjęć innych niż portrety. Temat fotografii ocenić należy bowiem jako czynnik w bardzo wysokim stopniu wpływający na atrakcyjność fotografii, a w konsekwencji i na wysokość wynagrodzenia możliwego do uzyskania z tytułu korzystania z niej. Zarzucane w pozwie naruszenie praw autorskich powódki dotyczyło zdjęcia konkretnej osoby i nie można przy określaniu wysokości odszkodowania za to naruszenie przyjmować zasadnie wynagrodzeń jakie powódka osiąga z tytułu udzielenia licencji na korzystanie z portretów innych osób, względnie zdjęć o zupełnie innej tematyce.

Nie czyniono ustaleń w oparciu o korespondencję elektroniczną i wydruk postów internetowych przedstawionych przez pozwanego albowiem nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Nie czyniono ustaleń w oparciu o oświadczenia C. M. i A. K. albowiem pozwany nie kwestionował autorstwa powódki.

Sąd zważył co następuje:

Powódka ograniczyła żądanie pozwu o kwotę 2800 zł. Mając na uwadze okoliczność, że takie częściowe cofnięcie pozwu nie budziło wątpliwości z punktu widzenia art. 203 § 5 k.p.c. na zasadzie art. 355 § 1 k.p.c. orzeczono w pkt I sentencji o umorzeniu postępowania w zakresie kwoty 2800 zł.

Bezspornym było pomiędzy stronami, że pozwany w okresie od 13 kwietnia 2013 r. do grudnia 2013 r. na stronie internetowej www.(...) umieścił i upublicznił zdjęcie C. M. autorstwa powódki, bez wiedzy i zgody powódki i bez wskazania jej imienia i nazwiska. Pozwany nie kwestionował okoliczności, iż przedmiotowe zdjęcie zostało wykonane przez powódkę. Fotografia ta stanowi utwór w rozumieniu art. 1 ust. 1 w zw. z art. 1 ust. 2 pkt 3 u.p.a.p.p. i w konsekwencji stanowi ona przedmiot praw autorskich powódki zarówno osobistych określonych w art. 16 u.p.a.p.p. i majątkowych określonych w art. 17 u.p.a.p.p.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tj. Dz. U. z 2006 r. nr 90 poz. 631 ze zm. dalej cytowana jako u.p.a.p.p.) twórca, którego autorskie prawa osobiste zostały zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania. W razie dokonanego naruszenia może także żądać aby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności aby złożyła

publiczne oświadczenie o odpowiedniej treści i formie. Jeżeli naruszenie było zawinione, sąd może przyznać twórcy odpowiednią sumę pieniężną tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę lub – na żądanie twórcy – zobowiązać sprawcę, aby uiścił odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez twórcę cel społeczny.

Wykorzystanie przez pozwanego fotografii wykonanej przez powódkę w sposób powyżej opisany należy zakwalifikować jako naruszenie osobistych praw autorskich powódki. Zdjęcie zostało bowiem upublicznione bez oznaczenia autorstwa powódki, a taki sposób wykorzystania należy zakwalifikować jako ingerencję w prawo powódki do oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem, przewidziane w art. 16 pkt 2 u.p.a.p.p. Wbrew zarzutom pozwanego zachowanie to należało zakwalifikować jako zachowanie zawinione. Cechy przedmiotowej fotografii, w szczególności jej rzucająca się w oczy jakość estetyczna (która niewątpliwie stanowiła motywację dla wykorzystania fotografii przez pozwanego) powinna u każdego przeciętnego użytkownika wzbudzić przekonanie, że nie ma ona charakteru przypadkowego lecz stanowi przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze a w konsekwencji tegoż, że twórcy tego dzieła przysługują osobiste prawa autorskie do tego dzieła i twórca ten może być zainteresowany w tym, aby jego dzieło było publikowane pod jego nazwiskiem. Ewentualne trudności w ustaleniu osoby autora fotografii nie mogą w tym kontekście ekskulpować zaniechania pozwanego, albowiem w braku obiektywnej możliwości ustalenia osoby autora pozwany winien był zaniechać wykorzystania przedmiotowej fotografii. Brak technicznych możliwości wskazania autora w systemie komputerowym również nie wyłącza winy pozwanego albowiem pozwany powinien w takiej sytuacji zrezygnować z publikacji fotografii. W tym stanie rzeczy pozwanemu można postawić subiektywny zarzut, iż upubliczniając fotografię autorstwa powódki bez uwidocznienia informacji o jej autorstwie nie zachował się zgodnie z prawem. W powyższym stanie rzeczy co do zasady powódce przysługuje roszczenia o zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia. W ocenie sądu okoliczności niniejszej sprawy przemawiają za przyznaniem zadośćuczynienia w kwocie 500 zł. Za taką wysokością zadośćuczynienia przemawia okoliczność, że upublicznienie dzieła bez ujawnienia autorstwa powódki dotyczyło jedynie jednego ze znacznej liczby dzieł tego rodzaju wytworzonych przez powódkę, a powódka nie wykazała, ani nie twierdziła, aby w wypadku tej konkretnej, wykorzystanej przez powoda fotografii zachodziły okoliczności uzasadniające ocenę, że pomiędzy powódką a tym dziełem zachodziła wyjątkowo silna więź w rozumieniu art. 16 u.p.a.p.p. W konsekwencji nie można uznać, że brak informacji o autorstwie powódki w sposób szczególnie intensywny naruszył jej prawa osobiste. Istotną okolicznością przemawiającą za przyznaniem powódce zadośćuczynienia w umiarkowanej wysokości jest również relatywnie krótkotrwały okres trwania naruszenia – 8 do 9 miesięcy. Nie bez znaczenia jest również okoliczność, że tak zaprezentowaną fotografię obejrzało tylko 47 osób, a zatem bardzo ograniczony krąg. Ponadto naruszenie jakiego dopuścił się pozwany, sprowadzające się jedynie do przemilczenia autorstwa powódki, w ocenie sądu w bardzo niewielkim stopniu ingerowało w sferę uprawnień powódki. W tym kontekście zadośćuczynienie w wyższej niż powyżej wskazanej wysokości, a w szczególności w żądanej wysokości 6000 zł., należało w powyższych realiach sprawy ocenić jako rażąco wygórowane i niezasadne.

Obok zadośćuczynienia powódka domagała się również odszkodowania za zawinione naruszenie jej majątkowych praw autorskich. Zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b) u.p.a.p.p. (w brzmieniu uwzględniającym wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2015 r. sygn. akt SK 32/14, Dz. U. z 2015 r. poz. 932) uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

Jak już wyżej wskazano fakt wykorzystania przez pozwanego fotografii wykonanej przez powódkę jak i okres tego wykorzystania był pomiędzy stronami bezsporny. W obowiązującym stanie prawnym (tj. po wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 czerwca 2015 r. sygn. akt SK 32/14) kwestia zawinionego działania pozwanego nie ma znaczenia, albowiem wysokość odszkodowania określona w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b) u.p.a.p.p. jest w konsekwencji w/w orzeczenia taka sama zarówno w sytuacji zawinionego jak i w sytuacji niezawinionego naruszenia autorskiego prawa majątkowego. Natomiast zachowanie się pozwanego polegające na wykorzystaniu na stronie internetowej fotografii wykonanej przez powódkę należy ocenić jako naruszenie określonego w art. 17 u.p.a.p.p. wyłącznego prawa powódki do korzystania z przedmiotowej fotografii i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji.

Sposób wykorzystania dzieła powódki przez pozwanego nie mieści się w granicach dozwolonego użytku z chronionych utworów określonego w art. 23 i nast. u.p.a.p.p. Upublicznienie fotografii przez powoda na stronie internetowej wyklucza bowiem kwalifikację wykorzystania z tego utworu w zakresie własnego użytku osobistego (art. 23 ust. 1 i ust. 2 u.p.a.p.p.). Brak jest również podstaw do przyjęcia aby sposób wykorzystania dzieła powódki mieścił się w granicach prawa cytatu określonych w art. 29 u.p.a.p.p. Upublicznienie fotografii przez pozwanego nie nastąpiło bowiem w celach dydaktycznych lub naukowych, co wyklucza zastosowanie art. 29 ust. 2 i 3 u.p.a.p.p. Pozwany nie wykazał nadto aby wykorzystanie fotografii sporządzonej przez powódkę było uzasadnione wyjaśnieniem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości (art. 29 ust. 1 u.p.a.p.p.). Okoliczność, że pozwany wskutek wykorzystania dzieła wykonanego przez powódkę żadnej wymiernej korzyści majątkowej nie odniósł nie ma natomiast znaczenia dla rozstrzygnięcia, albowiem odniesienie korzyści przez naruszającego nie jest przesłanką powstania roszczeń przewidzianych w art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b) u.p.a.p.p.

Wysokość stosownego wynagrodzenia jest zindywidualizowana względem różnych twórców. Zależy ona od czynników zależnych od osoby konkretnego autora (w szczególności jego rozpoznawalności i popularności) a nadto od cech konkretnego dzieła, takich jak jakość estetyczna wykonanego dzieła, wybrany przez autora temat dzieła. Wysokość stosownego wynagrodzenia określić można jedynie w oparciu o konkretne umowy upoważniające do korzystania z dzieł konkretnego autora o analogicznej tematyce. Nie może natomiast stanowić podstawy do określenia stosownego wynagrodzenia dokument określony jako „cennik” stosowany przez powódkę. Dokument taki można by traktować wyłącznie jako zaproszenie do składania ofert zawarcia umów licencji. Nie wynika z niego jakie wynagrodzenia z udzielone licencji powódka rzeczywiście może osiągnąć, lecz to, jakie chciałaby osiągnąć.

Powódka dla wykazania faktycznych możliwości uzyskiwania wynagrodzenia przedstawiła szereg zawartych przez nią umów obejmujących upoważnienie do korzystania z wykonanych przez nią fotografii. Z przyczyn szczegółowo wskazanych przy ocenie tych dowodów jako wiarygodny materiał dowodowy wskazujący na faktyczne możliwości uzyskiwania przez powódkę wynagrodzenia z tego tytułu można potraktować jedynie umowy z dnia 1 lutego 2011 r. (k. 40), 2 stycznia 2012 r. (k. 47) oraz 23 stycznia 2014 r. (k. 59). Wynika z nich, że za korzystanie z fotografii C. M. powódka mogła uzyskiwać wynagrodzenia miesięczne w kwotach:

- 68,33 zł. (kwota ta wynika z umowy z dnia 1 lutego 2011 r. (k. 40)),
- 15,80 zł. (kwota ta wynika z umowy z dnia 2 stycznia 2012 r. (k. 47)),
- 64,86 zł. (kwota ta wynika z umowy z dnia 23 stycznia 2014 r. (k. 59)).

Średnie arytmetyczne wynagrodzenie $((68,33 + 15,80 + 64,86) / 3)$ za korzystanie z jednej fotografii wynosiło zatem 49,66 zł. miesięcznie. Takie wynagrodzenie należy traktować jako stosowne w rozumieniu art. 79 ust. 1 pkt 3 u.p.a.p.p. Uwzględnić nadto należy, że pozwany korzystał z fotografii jedynie przez okres około 8,5 miesiąca. Stosowne wynagrodzenie za taki okres wykorzystywania wyniosłoby 422,11 zł. Dwukrotność tego wynagrodzenia wynosi zatem 844,22 zł. i jest to kwota odszkodowania należnego powódce na podstawie art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b) u.p.a.p.p. a brzmieniu aktualnie obowiązującym.

W sumie na rzecz powódki należy się zatem od pozwanego kwota 1344 zł. 22 gr. stanowiąca sumę odszkodowania (844,22 zł.) i zadośćuczynienia (500 zł.), którą to kwotę zasądzono w pkt II sentencji na podstawie wyżej powołanych przepisów. O żądaniu odsetek na opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 251 k.c. mając na względzie, że powódka nie przedstawiła dowodu doręczenia wezwania pozwanego do zapłaty, a zatem jako najwcześniejszą wykazaną w sprawie datę wezwania pozwanego do zapłaty należy potraktować datę doręczenia pozwu (16 lutego 2015 r., k. 104). W konsekwencji ocenić należało, że pozwany popadł w opóźnienie w zapłacie zasądzone kwoty od dnia następnego po dniu wezwania do zapłaty, tj. poczynając od dnia 17 lutego 2015 r.

W dalszym zakresie powództwo podlegało oddaleniu jako bezzasadne o czym orzeczono w pkt III sentencji na podstawie wyżej powołanych przepisów.

O kosztach postępowania orzeczono w pkt IV sentencji na zasadzie art. 100 k.p.c. poprzez stosunkowe rozłożenie. Powódka wygrała proces w 9,33% pierwotnego żądania pozwu.

Powódka poniosła następujące koszty postępowania:

- opłatę od pozwu: 720 zł.

- opłata od pełnomocnictwa: 17 zł.

- wynagrodzenie pełnomocnika: 2400 zł.

w sumie: 3137 zł.

Pozwany żadnych kosztów nie poniósł.

Stosownie do wyników postępowania od pozwanego na rzecz powódki należy się zatem zwrot kosztów w kwocie 292,68 zł. stanowiącej 9,33% poniesionych przez powódkę kosztów.